

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/2150-2

Dato
28. mai 2025

Svar på spørsmål fra kommunal- og forvaltningskomiteen til kommuneproposisjonen 2026

Jeg viser til spørsmål av 21. mai fra kommunal- og forvaltningskomiteens medlemmer fra Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt som ledd i behandling av Prop. 142 S (2024–2025) *Kommuneproposisjonen 2026*.

Spørsmål fra komiteens medlemmer fra Høyre:

Spørsmål 1

Hvilke tilskuddsordninger har kommunesektoren for å følge opp økte kostnader med sekundærflyktninger? Har regjeringen noen planer om å innføre tiltak for å hjelpe kommuner med denne utfordringen?

Svar

Spørsmålet er forelagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Nyankomne flyktninger blir som hovedregel bosatt med offentlig hjelp ved avtale mellom staten og en bosettingskommune, og har ikke mulighet til å bestemme hvor de skal bo. Det er IMDi som tildeler bosettingskommune etter avtale med en kommune. IMDi har klare føringer for styrt og spredt, rask og treffsikker bosetting.

Bosettingskommuner mottar integreringstilskudd og andre særskilte tilskudd fra staten for flyktningen i bosettingsåret og de påfølgende fire årene (integreringstilskuddsperioden). Integreringstilskuddet skal dekke kommunenes gjennomsnittlige merutgifter til bosetting og integrering. Dersom flyktninger flytter i løpet av femårsperioden, blir integreringstilskuddet overført til tilflytningskommunen. I tillegg til de særskilte tilskuddene mottar kommunene

innbyggertilskudd for bosatte flyktninger per 1. juli året før budsjettåret, på samme måte som for andre innbyggere.

Regjeringen ønsker å tydeliggjøre ovenfor kommunene at personer som flytter i integreringstilskuddsperioden, og som ber om sosiale ytelser i tilflyttingskommunen, kan vises tilbake til første bosettingskommune, med mindre det er åpenbart urimelig.

Regjeringen varslet i integreringsmeldingen at det fremover vil legges enda større vekt på arbeids- og utdanningsmuligheter ved bosetting. Det kan bidra til at flere blir boende lenger i kommunen de ble bosatt i. Regjeringen ser også på nye grep for å begrense uønsket sekundærflytting, også utover integreringstilskuddsperioden. Dette må blant annet vurderes i lys av de juridiske rammene for hvor lenge en person kan anses som flyktning».

Spørsmål 2

Hvor mange øremerkede tilskudd har kommunesektoren? Ber om oversikt over hvor store de enkelte øremerkingene er, hvordan de fordeles mellom kommunene og når det enkelte tilskuddet ble innført.

Svar

Overføringer til kommunesektoren bevilges som hovedregel på postene 60–69 på statsbudsjettet. Tabell 5.1 i vedlegg 5 til Prop. 142 S (2024–2025) Kommuneproposisjonen 2026 inneholder en oversikt over samtlige 60-poster med bevilget beløp, med unntak av rammetilskuddene til kommunene og fylkeskommunene og kompensasjonsordningen for merverdiavgift, for saldert budsjett for 2025. Oversikten inneholder totalt 88 tilskuddsposter. 14 av disse postene omfatter flere ulike tilskudd.

Det er imidlertid bevilgninger som berører kommuner og fylkeskommuner også på andre poster enn 60-postene i statsbudsjettet. I en rapport fra Menon Economics om øremerkede tilskudd fra april 2024, utarbeidet på oppdrag fra KS, ble det identifisert 187 ordninger i statsregnskapet for 2022.

Departementet har ikke en oversikt over hvordan alle de øremerkede tilskuddene fordeles mellom kommunene eller tidspunkt for når tilskuddene ble etablert.

Spørsmål 3

Ber om en helhetlig oversikt over alle nye oppgaver, lovendringer, forskriftendringer, krav/kompetansekrav, normer, og øremerkede midler som påvirker kommunesektoren og som har blitt innført siden Støre-regjeringen tiltrådte i 2021 og frem til i dag, herunder alle varslede endringer. Svaret ønskes i tabellform, med begrunnelse og beskrivelse.

Svar

Forholdet mellom staten og kommunesektoren er komplekst, og det er ingen entydig grensdragning mellom hva som i ulike sammenhenger vil kunne regnes som et nytt krav rettet mot kommuner og fylkeskommuner, og hva som utgjør en løpende kommunal

oppgave. Det finnes derfor heller ingen utfyllende oversikt av den typen som her etterspørres.

Kommunesektoren skal kompenseres fullt ut for anslåtte merutgifter ved endringer i oppgaver og regelverk. Det følger av finansieringsprinsippet som er nedfelt i § 2-2 i kommuneloven.

I de årlige budsjettproposisjonene fra Kommunal- og distriktsdepartementet er det en oversikt over nye oppgaver finansiert gjennom frie inntekter, endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd mv.

Spørsmål 4

Siden gratis ferger ble innført, hvor mye har tilskuddene til denne prioriteringen økt? Ønsker oversikt både i kroner og i prosent.

Svar

Spørsmålet er forelagt Samferdselsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«I Hurdalsplattformen er det for fireårsperioden 2021–2025 satt mål om å innføre en ordning for å halvere takstene i ferjedriften sammenliknet med 2021. Tilsvarende er det et mål om å innføre en ordning med gratis ferjer til øyer og andre samfunn uten veiforbindelse til fastlandet og gjøre ferjesamband med under 100 000 passasjerer årlig gratis. Tiltakene er innført gradvis og i budsjettet for 2023 ble det lagt til rette for at målet skulle bli oppfylt fra 16. august 2023. I statsbudsjettet for 2025 er det satt av midler som legger til rette for at disse ordningene kan videreføres.

Effekt av takstreduksjoner og innføring av gratis ferje henger sammen. For å beregne effekten av gratis ferjer er inntektene først nedjustert iht. takstreduksjonen som er innført på øvrige samband. Uten disse takstreduksjonene ville effekten av gratis ferjer vært høyere. Tabellen nedenfor viser beregnet budsjetteffekt av om sambandene som er gratis får samme takstnivå som sambandene som har fått redusert takst iht. regjeringens opplegg. I tabellen vises helårsvirkning for 2025.

Kapittel, post	Beløp i mill. kr
Kap. 572, post 60**	-246,6

** For kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 60 Innbyggertilskudd, vil takstøkningen reduseres utgiftene over posten.»

Spørsmål 5

Hvor mye har fylkeskommunen sine kostnader for å drifte kollektivtrafikk økt siden 2022? Ønsker fordeling per fylke og fordelt på båt, hurtigbåt, t-bane, trikk og buss.

Svar

Spørsmålet er forelagt Samferdselsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Det foreligger ikke ett samlet tallgrunnlag som viser presis kostnadsvekst for drift av kollektivtrafikk i fylkeskommunal regi. Kostnadsveksten varierer både mellom transportformer og mellom fylkeskommuner, og har på enkelte områder vært betydelig. Transportøkonomisk institutt (TØI) anslår at kostnadene knyttet til produksjon av kollektivtransporttjenester økte med om lag 34 prosent i perioden 2019–2023. Økningen skyldes blant annet nye anbudskontrakter og generell prisvekst (TØI-rapport 2061/2024).

Utviklingen i driftsutgifter kan gi en indikasjon på kostnadsøkninger, men kan også være uttrykk for endring i prioriteringer. Ifølge KOSTRA-tall har fylkeskommunenes netto driftsutgifter til kollektivtransport økt fra 14,5 milliarder kroner i 2019 til 22,2 milliarder kroner i 2024, en nominell økning på nærmere 54 prosent. Driftsutgiftene til fylkesveiferjer økte mest, med 91 pst. i perioden. Rundt halvparten av driftsutgiftene til kollektivtransport er til buss, her økte utgiftene med 45 pst. Brutto driftsutgifter til fylkesvei (inkl. avskrivninger) økte med 76 pst. i perioden 2019–2024.»

Spørsmål 6

Hva vil kostnadene for kommunesektoren være for å følge opp totalberedskapsmeldingen? Hvilke konkrete nye oppgaver vil kommunesektoren få i forbindelse med oppfølgingen av denne stortingsmeldingen?

Svar

Spørsmålet er forelagt Justis- og beredskapsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Tiltakene i Totalberedskapsmeldingen bygger i all hovedsak på eksisterende plikter som kommunene har etter sivilbeskyttelsesloven og andre regelverk. Kommunene har et omfattende beredskapsansvar, samtidig som at det er stor variasjon i størrelse, demografi, risiko- og sårbarhetsforhold. Oppfølgingen vil derfor variere ut ifra kommunenes egenart.

Dersom kommunene får nye oppgaver, skal dette hjemles i lov. Eventuelle økonomiske konsekvensene av nye oppgaver må utredes i forbindelse med konkrete regelverksarbeid.

Noen av de konkrete tiltakene i Totalberedskapsmeldingen kan gi økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene. Dette gjelder blant annet forslaget om å regelfeste at alle kommuner må ha eller være tilknyttet et kommunalt beredskapsråd. Regjeringen vil også gjennomføre tiltak som avlastar kommunene, blant annet økt støtte og veiledning for å sikre bedre beredskap. Klare ansvarslinjer og god koordinering på tvers av forvaltningsnivåer vil også gi effektiv ressursutnyttelse.

Et flertall av tiltakene i meldingen er av en organisatorisk karakter, og vil som hovedregel kunne gjennomføres innenfor gjeldende budsjettammer. Det vises også til at kommunesektoren skal kompenseres for merutgifter ved nye oppgaver og regelverksendringer».

Spørsmål 7

Ber om en oversikt over alle tilskuddsordninger fylkeskommunen har ansvar for, med en oversikt over når fylkeskommunene fikk ansvar for den enkelte tilskuddsordningen, samt hvor store de ulike tilskuddsordningene er.

Svar

Overføringer til kommunesektoren bevilges som hovedregel på postene 60–69 på statsbudsjettet. Tabell 5.1 i vedlegg 5 til Prop. 142 S (2024–2025) *Kommuneproposisjonen 2026* inneholder en oversikt over samtlige 60-poster med bevilget beløp, med unntak av rammetilskuddene til kommunene og fylkeskommunene og kompensasjonsordningen for merverdiavgift, fra saldert budsjett for 2025. Oversikten skiller ikke mellom ordninger som går til kommuner og fylkeskommuner.

Det er bevilgninger som berører fylkeskommuner også på andre poster enn 60-postene i statsbudsjettet. Enkelte ordninger kan omfatte både kommuner og fylkeskommuner.

Departementet har ikke oversikt over når de ulike øremerkede tilskuddene til fylkeskommunene ble etablert.

Kommunal- og distriktsdepartementet har ikke oversikt over tilskuddsordninger fylkeskommunene har ansvaret for å forvalte på vegne av de ulike fagdepartementene.

Spørsmål 8

Hva er økningen i antall passasjerer på kollektivtrafikken siden 2010, fordelt på de ulike fylkeskommunene?

Svar

Spørsmålet er forelagt Samferdselsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Samferdselsdepartementet har innhentet tall fra Statistisk sentralbyrå (tabell 11570). Tabellen nedenfor viser anslått antall passasjerer på fylkeskommunal kollektivtrafikk for 2015–2024. Det foreligger ikke tall i SSBs statistikkbank for tidligere år. Vedlagt tabell 14 viser antall passasjerer på kollektivtransport med buss fordelt på fylker for perioden 2010–2024. Det har ikke vært mulig å utarbeide oversikten på fylkesnivå for båt, og sporvei og forstadsbane innenfor fristen avtalt med Stortinget.

År	Buss	Båt	Sporvei og forstadsbane
2015	349 934 000	9 392 000	160 291 000
2016	358 884 000	9 547 000	170 781 000
2017	386 784 000	9 435 000	181 882 000
2018	394 487 000	9 362 000	189 122 000
2019	425 158 000	9 400 000	191 991 000
2020	287 399 000	5 944 000	109 788 000
2021	304 929 000	6 106 000	114 946 000
2022	381 956 000	8 201 000	162 294 000
2023	433 229 000	8 495 000	184 748 000
2024	435 528 000	8 373 000	194 714 000

»

Spørsmål 9

Hva er årsaken til at det ikke er gjennomført noen beregninger av antallet bostedsløse siden 2020?

Svar

NIBR har på oppdrag fra Husbanken gjennomført nasjonale kartlegginger av omfanget av bostedsløse rundt hvert fjerde år siden 1996. Den siste ble gjennomført i 2020. NIBR skulle etter planen gjennomføre en ny kartlegging i uke 48 i 2024. På grunn av utfordringer knyttet til personvernbestemmelser for innsamling og bruk av data, er kartleggingen foreløpig utsatt. Det jobbes med å finne løsninger på utfordringene. En ny kartlegging skal gjennomføres så raskt det lar seg gjøre.

For å følge med på utviklingen mellom de nasjonale kartleggingene hvert fjerde år, har Husbanken de tre siste årene innhentet informasjon fra 25 større kommuner som i 2020 til sammen hadde rundt 70 prosent av landets bostedsløse. På bakgrunn av denne informasjon har Husbanken for disse årene beregnet antall bostedsløse. I perioden 2022-2024 har Husbanken beregnet at antall bostedsløse har økt etter flere år med nedgang. Husbankens beregning viser at rundt 4 700 personer var bostedsløse i 2024.

Spørsmål 10

Kommunaldepartementet er partner i FutureBuilt og har under flere år fått støtte over statsbudsjettet. Ber om en oversikt over alle tilskudd departementet har gitt til FutureBuilt, fordelt på kapittel og post i perioden 2015–2025.

Svar

Tabellen under viser tilskudd fra departementet til FutureBuilt i perioden 2015–2024, med kapittel og post.

År	Kap.post	Tilskudd (kr)
2015	590.61	1 000 000
2016	590.61	1 000 000
2017	590.61	710 000
2018	590.61	715 000
2019	590.61	810 000
2020	590.61	1 170 000
2021	500.70	5 000 000
2023	590.81	545 000
2024	590.81	643 000

Spørsmål 11

I kommuneproposisjonen side 53 står det følgende: «Departementet foreslår at framføringsperioden for over- og underskudd i selvkostregnskapet beholdes uendret på fem år.» I sak Dokument 8:35 S (2024–2025), Innst. 127 S (2024–2025) ble følgende vedtatt: «Stortinget ber regjeringen revidere forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften) med mål om å forlenge perioden for når fremtidig overskudd må tilbakeføres eller underskudd kan fremføres.» Hvorfor velger regjeringen å ikke følge opp Stortingets vedtak i denne saken?

Svar

Kommunal- og distriktsdepartementet sendte 8. mai 2025 på høring forslag om endringer i budsjett- og regnskapsforskriften for kommunene og i selvkostforskriften. I høringen bes det også om synspunkter på framføringsperioden for under- og overskudd i selvkostregnskapet, selv om forslaget i høringsnotatet er at gjeldende periode på fem år videreføres.

Dagens regel er en avveining mellom hensynet til at kostnadene ved dagens tjenester skal dekkes av dagens brukere (generasjonsprinsippet) på den ene siden og hensynet til stabile gebyrer og jevne gebyrøkninger på den andre. I vurderingene bak forslaget om å videreføre framføringsperioden på fem år, er det pekt på flere forhold. Tilbakemeldingene fra kommunene i en rapport fra NTNU Samfunnsforskning, som blant annet vurderte framføringsperioden, tilsier en periode på fem år i hovedsak fungerer godt. Lang framføringstid, slik som for eksempel ti år, vil kunne utfordre generasjonsprinsippet og bidra til at regningene skyves over på framtidige brukere. I tillegg vil lengre avskrivningstider, slik høringsforslaget legger opp til for eksempelvis ledningsnett, innebære at en gitt investering gir et lavere hopp i selvkost enn tidligere. Det tilsier at det også er mindre behov for en lengre periode for å tilpasse gebyrnivået i forbindelse med større investeringer.

Høringsfristen er 3. september 2025. Departementet vil på vanlig vis vurdere innspill som måtte komme i høringen før det tas endelig stilling til hva framføringsperioden i selvkostforskriften skal være.

Spørsmål 12

Hvilke og hvor mange statlige arbeidsplasser vurderer regjeringen å flytte ut eller opprette utenfor Oslo-området i løpet av året? Ønsker svaret fordelt per fylke.

Svar

Regjeringen har egne retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig tjenesteproduksjon. Kommunal- og distriktsdepartementet har det overordnede ansvaret for å tolke og gi informasjon om retningslinjene. Ved prosesser som er omfattet av retningslinjene skal en skriftlig vurdering ligge til grunn for valg av lokasjon. Ved strukturendringer og nyopprettinger skal disse utredningene inkludere en vurdering av mulig utflytting fra Oslo og lokalisering utenfor Oslo. Ved strukturendringer skal det som et minimum vurderes om deler av virksomheten kan flyttes ut. I en lokaliseringsutredning skal en rekke faktorer legges til grunn, som blant annet virksomhetens behov og lokaliseringspolitiske hensyn.

Det er de enkelte fagdepartementene som har ansvar for at retningslinjene blir fulgt innen sine underliggende virksomheter. Det er også de enkelte fagdepartementene som gjør det endelige vedtaket om lokalisering eller flytting av underliggende virksomheter som er omfattet av retningslinjene, eller deler av disse virksomhetene. Saker om lokalisering ved større strukturendringer og ved oppretting av ny statlig virksomhet, skal legges fram for regjeringen. Regjeringen gir ikke ut opplysninger om pågående lokaliseringssaker før sakene er endelig besluttet.

Spørsmål 13

Når er siste frist for å kunne reversere flyttingen av store deler av Statsforvalter-embetet fra Tønsberg til Skien?

Svar

Spørsmålet er forelagt Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Vedtaket om å flytte hovedsetet for Statsforvalteren i Vestfold og Telemark fra Tønsberg til Skien ble iverksatt ved tiltredelse av ny statsforvalter høsten 2024. Lokalene i Skien ble utvidet slik at de har plass til økning fra 33 til ca. 65 ansatte. Denne økningen er nå realisert. En videre økning til ca. 100 ansatte (halvparten) i Skien og tilsvarende reduksjon i Tønsberg er planlagt når de nåværende husleieavtalene går ut i 2029/2030. Arbeidet med nye husleieavtaler må starte senest i 2027. For å unngå at noen må endre arbeidssted med tvang, vil embetet i god tid måtte planlegge for hvordan oppbemanningen i Skien kan skje.»

Spørsmål 14

Ber om en oversikt over kriminalitetsutviklingen i perioden 2015–2025 fordelt per fylke. Ber om at oversikten er nedbrutt på ungdomskriminalitet og ransutvikling, samt kriminalitet totalt.

Svar

Spørsmålet er forelagt Justis- og beredskapsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Offisiell statistikk må oppfylle strenge krav for å sikre kvalitet, pålitelighet og sammenlignbarhet. Statistisk sentralbyrå er ansvarlig for å levere offisiell statistikk i Norge, og deres arbeid følger strenge krav til statistikkproduksjon.

Politiets driftsstatistikk har ikke gjennomgått en tilsvarende databearbeiding og kvalitetssikring som Statistisk sentralbyrås offisielle kriminalstatistikk. For å sikre størst grad av pålitelighet må tallmaterialet som etterspørres i spørsmålet innhentes fra SSB sin statistikkbank, hvor statistikktabeller som oppfyller disse kvalitetskravene er presentert.

For å kunne sikre en tilstrekkelig kvalitetssikring av politiets driftsdata publiserer SSB statistikk året etter registrering. Data registret av politiet i 2024 vil således bli publiserte på SSB sine nettsider i løpet av 2025.

Det foreligger per i dag ikke en tabell med anmeldelser fordelt på lovbruddstype og alder fra SSB. En slik tabell, herunder med informasjon for årgangen 2019-2024, kan utformes av SBB i et eget oppdrag ved behov og når informasjon om samtlige årganger er publisert».

Spørsmål 15

Ber om en oversikt over ungdommer under 18 år som har 10 eller flere påtaleavgjorte forhold der de er registrert som enten mistenkt, siktet eller domfelt, fordelt etter fylker- for de siste fem årene, og også om en oversikt over ungdommer under 18 år som har 4 eller flere påtaleavgjorte forhold der de er registrert som enten mistenkt, siktet eller domfelt, fordelt etter fylker- for de siste ti årene.

Svar

Spørsmålet er forelagt Justis- og beredskapsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Offisiell statistikk må oppfylle strenge krav for å sikre kvalitet, pålitelighet og sammenlignbarhet. Statistisk sentralbyrå er ansvarlig for å levere offisiell statistikk i Norge, og deres arbeid følger strenge krav til statistikkproduksjon.

Politiets driftsstatistikk har ikke gjennomgått en tilsvarende databearbeiding og kvalitetssikring som Statistisk sentralbyrås offisielle kriminalstatistikk. For å sikre størst grad av pålitelighet må tallmaterialet som etterspørres i spørsmålet innhentes fra SSB sin statistikkbank, hvor statistikktabeller som oppfyller disse kvalitetskravene er presentert. For å kunne sikre en tilstrekkelig kvalitetssikring av politiets driftsdata publiserer SSB statistikk året etter registrering. Data registret av politiet i 2024 vil således bli publiserte på SSB sine nettsider i løpet av 2025.

Det foreligger per i dag ikke en tabell med anmeldelser fordelt på lovbruddstype og alder fra SSB. En slik tabell, herunder med informasjon for årgangen 2019-2024, kan utformes av SBB i et eget oppdrag ved behov og når informasjon om samtlige årganger er publisert».

Spørsmål 16

Regjeringen annonserer at de vil starte arbeidet med en ny helsereform. Hvilket arbeid har departementet så langt gjort i forbindelse med reformen? Når vil regjeringen legge frem en ny helsereform? Hvordan vil regjeringen arbeide med en slik reform? Hva er mandatet til arbeidet med reformen?

Svar

Spørsmålet er forelagt Helse- og omsorgsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Helse- og omsorgstjenesten kommer til å mangle personell framover og personellet blir ikke brukt godt nok på tvers av nivåene. Regjeringen vil derfor starte arbeidet med en helsereform for en felles helsetjeneste med høy kvalitet og sammenhengende behandling og oppfølging på tvers av kommunale helse- og omsorgstjenester og spesialisthelsetjenesten. Det er behov for å tenke nytt om hvordan oppgaver kan løses. Regjeringen har innført et rekrutterings- og samhandlingstilskudd som skal understøtte gode pasientforløp, effektiv ressursbruk og tjenesteutvikling mellom nivåene. Regjeringen har dialog med både KS og helseregionen for å se på hvordan forsøk med mer integrerte tjenester kan innrettes, prøves ut og skaleres opp.»

Spørsmål 17

Regjeringen viser til at de skal prøve ut en kommunal ordning for nettlege med oppstart i 2025. Betyr det utvikling av prosjektet eller utprøving for pasienter? Hva er tidslinjen for utprøving av prosjektet og hva er kostanden av å gjøre det tilgjengelig i alle kommuner?

Svar

Spørsmålet er forelagt Helse- og omsorgsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Det tas sikte på at utprøvingen av Nettlege vil starte i 2025 i inntil 20 kommuner som er fremoverlent og ønsker å gå foran. Det legges til rette for utprøving med pasienter i ordningen så snart som mulig i 2025, og at utprøvingen kan skaleres opp i 2025 og 2026. Utprøvingen skal evalueres, og basert på de erfaringene man gjør vil ev. videre utrulling vurderes. Ordningen skal finansieres gjennom tilskudd, egenandeler fra pasientene og refusjoner fra Folketrygden. Vi vil høste erfaringer på alle områder av utprøvingen, også på kostnadssiden, før det vurderes en ev. videre utrulling.»

Spørsmål 18

Regjeringen viser til at en løsning for digitalt helsekort for gravide er under utvikling. Når antas helsekortet å være ferdig utviklet og tilgjengelig for utprøving? Har regjeringen en plan for å skalere helsekortet til alle landets kommuner og hva er kostanden av å gjøre det tilgjengelig i alle kommuner?

Svar

Spørsmålet er forelagt Helse- og omsorgsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Norsk helsenett SF skal som nasjonal tjenesteleverandør etablere tjenesten og er ansvarlig for videre drift og forvaltning av tjenesten. Det er bevilget midler over statsbudsjettet, jf. Prop. 1 S (2024-2025), til utvikling av digitalt helsekort for gravide. Utvikling av teknisk støtte i lokale journalsystemer hos (helsestasjon og fastlege) og sykehus inngår som en del av tiltaket. Utviklingen vil etter planen ferdigstilles i løpet av 2025, men det kan være behov for videreutvikling som følge av erfaringer fra utprøving som starter opp i juni 2025 med representanter fra fastlege, helsestasjon og sykehus som følger opp den gravide. Videre innføring er avhengig av erfaringene fra utprøving.»

Spørsmål 19

Hvor mye har driftsutgiftene for fylkeskommunene økt med for kollektivsektoren i årene 2019–2024? Hvor mye har den kommunale deflatoren økt med i samme periode? Ønsker svar i prosent.

Svar

Fylkeskommunenes netto driftsutgifter til kollektivtransport for 2019 og 2024, og endringen i perioden er vist i tabell 1.

Netto driftsutgifter for kollektivtransport i perioden 2019–2024 økte med om lag 7,8 mrd. kroner eller 53,6 prosent. I noen sammenhenger er det vanlig å se på kollektivtransport uten fylkesveiferjer. Netto driftsutgifter uten fylkesveiferjer i den samme perioden økte med om lag 5,5 mrd. kroner, eller 45,8 prosent.

Historisk deflator for kommunesektoren økte i samme periode med 23,2 prosent. Den kommunale deflatoren er verken dekomponert på fylkes- eller sektornivå.

En del av veksten i fylkeskommunenes driftsutgifter til kollektivtransport må ses i sammenheng med oppgavekorrigering på grunn av endringer i oppgavefordeling mellom forvaltningsnivåer, regelendringer, nye oppgaver og innlemming av øremerket tilskudd. Økte utgifter som følge av oppgaveendringer mv. gir økte driftsutgifter for fylkeskommunene, samtidig som fylkeskommunene er kompensert for endringene gjennom økt rammetilskudd.

Dette gjelder for eksempel innføring av ordningen med gratis ferjer og reduserte ferjetakster, som ble gradvis innført fra 2022. I 2024 utgjorde samlet kompensasjon for disse ordningene om lag 1 046 mill. kroner. Det samme gjelder kompensasjon for avgiftsendringer knyttet til kollektivtransport på til sammen 153 mill. kroner i perioden 2020-2024. I tillegg ble 100 mill. kroner av veksten i frie inntekter i 2021 begrunnet med nullutslippsløsninger for ferjer og hurtigbåter, og disse midlene ble videreført i 2023 og 2024.

Departementet bemerker på generelt grunnlag at prinsippet om rammefinansiering legger opp til at kommuner og fylkeskommuner prioriterer mellom tjenestekområdene innenfor den inntektsrammen som følger av Stortingets behandling av statsbudsjettet. Utgiftsveksten

innenfor enkeltområder som kommuner og fylkeskommuner har ansvar for, vil derfor kunne være både over og under det som følger av deflatoren.

Tabell 1: Netto driftsutgifter inklusiv avskrivninger i 2019 og 2024. Nominelle kroner*.

	Netto driftsutgifter 2019	Netto driftsutgifter 2024	Endring 2019-2024	Endring 2019-2024
	(1000 kr)	(1000 kr)	(1000 kr)	(prosent)
Buss	8 173 212	11 883 705	3 710 493	45,4
Fylkesveiferjer	2 511 705	4 801 604	2 289 899	91,2
Båtruter	1 519 998	2 079 945	559 947	36,8
Transportordninger for funksjonshemmede	608 316	630 960	22 644	3,7
Trikk, bybane og T-bane	1 660 520	2 842 245	1 181 725	71,2
<i>Kollektivtransport, uten fylkesveiferje</i>	11 962 046	17 436 855	5 474 809	45,8
<i>Kollektivtransport, med fylkesveiferje</i>	14 473 751	22 238 459	7 764 708	53,6

*Tallene for 2024 er foreløpige KOSTRA-tall. Kilde: Statistisk sentralbyrå, tabell 12368.

Spørsmål 20

Hva er provenyen for å beholde storbytilskuddet på 2024-nivå?

Svar

Storbytilskuddet fordeles med et likt beløp per innbygger til de seks kommunene Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand og Drammen. I det nye inntektssystemet fra 2025 ble satsen per innbygger i storbytilskuddet redusert fra 443 til 414 kroner per innbygger (2025-kroner, prisjustert med den kommunale deflatoren). Storbytilskuddet utgjør 660 mill. kroner i 2025. Uten reduksjonen i satsen med nytt inntektssystem hadde storbytilskuddet vært på 706 mill. kroner i 2025, om lag 46 mill. kroner mer enn i dagens tilskudd. Tilskuddet finansieres innenfor den samlede kommunerammen.

Spørsmål 21

Hvor mange kommuner har fritt behandlingsvalg/fritt brukervalg i minst en av sine tjenester? Hvordan er den historiske utviklingen fra 2010 til i dag?

Svar

Spørsmålet er forelagt Helse- og omsorgsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Departementet har ikke oversikt over hvor mange kommuner som har fritt behandlingsvalg/fritt brukervalg. Kommunene organiserer tjenestene sine fritt innenfor lovens

grenser, og det rapporteres ikke til staten på hvordan organiseringen i den enkelte kommune er.»

Spørsmål 22

Hvor mye har den enkelte kommune mottatt i grendeskoletillegget i 2025 og 2026, og hvor mange skoler kvalifiserer totalt sett for dette tillegget i norske kommuner?

Svar

Grunnskoletilskuddet blir gitt med en særskilt fordeling innenfor innbyggertilskuddet til kommunene, og er vist i tabell C i Grønt hefte. Tilskuddet for 2025 blir fordelt med en sats på 563 511 per grunnskole i skoleåret 2023/2024. Fordelingen per kommune er vist i vedlagt tabell 1, sammen med antall skoler som ligger til grunn for beregningen av tilskuddet. For landet som helhet inngår 2 421 grunnskoler i beregningen av tilskuddet i 2025.

Beregningen av rammetilskuddet for kommunene for 2026, inkl. saker med særskilt fordeling, vil først være klar i statsbudsjettet for 2026.

Spørsmål 23

Hva ville endringen i frie inntekter bli per kommune (i kr og kr/innbygger) dersom skatteinntektene for kommunesektoren skal utgjøre henholdsvis 30 og 35 prosent av inntektene, dvs. en omfordeling fra skatt til innbyggertilskudd?

Svar

Kommunal- og distriktsdepartementet har her utført en beregning basert på modellen for inntektsutjevning i 2023 og modell og grunnlag i inntektsutjevningen slik det forelå da. 2023 er siste år der det foreligger fullstendige skattetall inkludert naturressursskatt og tall over samlede inntekter.

Det er forutsatt at skattøren i sin helhet reduseres for skatt på inntekt og formue i kommunene slik at skatteandelen totalt for sektoren reduseres med henholdsvis 5 og 10 prosent. Reduksjonen i skatteinntekter i enkeltkommuner er antatt å følge kommunefordelingen av skatteinntekter som inngår inntektsutjevningen i 2023 fratrasket naturressursskatt. De reduserte skatteinntektene er forutsatt tilbakeført til kommunene med et likt beløp per innbygger slik at kommunenes samlede inntekter er forutsatt uendret.

Vedlagt tabell 2 viser de samlede fordelingsvirkningene av å redusere skatteandelen i alt og per innbygger, etter inntektsutjevning og tilbakeføring av inntekter. Det understrekes at dette er illustrasjonsberegninger, og at disse er beheftet med usikkerhet.

Spørsmål 24

Dersom man legger gjennomsnittet av formueskatten de siste fire årene til grunn, hvor mye vil den enkelte kommunes inntekter av formueskatten reduseres fra 1. januar 2026 da siste del av inntektssystemet innlemmes? Høyre ber om en tabell med oversikt over hvordan dette fordeles per kommune.

Svar

Kommunal- og distriktsdepartementet har her utført en beregning basert på modellen for inntektsutjevning i 2023 og modell og grunnlag i inntektsutjevningen slik det forelå da. Vedlagt tabell 3 viser anslag på isolerte fordelingsvirkninger av en fjerdedels reduksjon i formuesskatten, i tråd med den varslede innfasingen av redusert formuesskatt fra 2025 til 2026.

I beregningen er det forutsatt at $\frac{1}{4}$ av gjennomsnittlig formuesskatt for årene 2020-2023 erstattes av øvrige skatteinntekter som inngår inntektsutjevningen i 2023 (ekskl. naturressursskatt) slik disse er fordelt mellom kommunene i 2023. Samlede inntekter til for alle kommunene er dermed forutsatt uendret.

Spørsmål 25

Vil det være noen endringer i tabell over saker med særskilt fordeling (Tabell C) fra 1. januar 2026?

Svar

Saker med særskilt fordeling (tabell C i Grønt hefte) er en del av innbyggertilskuddet til kommuner og fylkeskommuner, og vil på vanlig måte bli lagt fram sammen med statsbudsjettet for neste år. Departementet har derfor ikke grunnlag for å si noe om eventuelle endringer i tabellen over saker med særskilt fordeling i 2026 nå.

Spørsmål 26

Kompensasjon for bortfall av rammetilskudd gis gjennom et inndelingstilskudd i inntektssystemet. Inndelingstilskuddet kompenserer for bortfall av basistilskudd og en eventuell netto nedgang i distriktstilskudd som følge av sammenslåingen. Inndelingstilskuddet blir gitt fra det året sammenslåingen trer i kraft, og beregnes på gjeldende inntektssystem på sammenslåingstidspunktet. Kommunene får fullt inndelingstilskudd i 15 år, før det deretter trappes gradvis ned over fem år. Ønsker en tabell over hvilke kommuner som får dette tilskuddet, hvor lang periode og hvor stort beløp per år den enkelte kommune har igjen av tilskuddet? Vil nye kommuner kunne motta inndelingstilskudd eller er det bare de som allerede har fått det innvilget?

Svar

Vedlagt tabell 4 viser hvilke kommuner som mottar inndelingstilskudd i 2025 og hvor lenge de vil motta tilskuddet. Nye kommuner som slår seg sammen vil også motta inndelingstilskudd, jf. omtale i Prop. 142 S (2024–2025) *Kommuneproposisjonen 2026*, kap. 5.2.1.

Spørsmål 27

Er det noen kommuner som er i samtaler om kommunesammenslåing? Ønsker navnene for kommunene og status for sammenslåingen.

Svar

Kommunal- og distriktsdepartementet registrerer i media at spørsmålet om kommunesammenslåing diskuteres flere steder i landet, men departementet fører ingen oversikt over slike diskusjoner. Departementer er kjent med at Vestvågøy og Moskenes kommuner har vedtatt at de ønsker å utrede sammenslåing, og har i brev til kommunene bekreftet at departementet vil støtte en frivillig sammenslåing med i størrelsesorden 160 millioner kroner. Departementet har så langt ikke mottatt noen søknader om støtte til utredning av kommunesammenslåing eller støtte til informasjon og folkehøring om kommunesammenslåing i denne stortingsperioden.

Spørsmål 28

Er det noen kommuner som er i samtaler om å bytte fylkestilhørighet? Ønsker navn på kommune, status for fylkesdeling og hvilke fylke de ønsker å flytte fra/til.

Svar

Kommunal- og distriktsdepartementet har til behandling en søknad fra Gran kommune, som ønsker å endre fylkestilhørighet fra Innlandet fylke til Akershus fylke. Departementet har også gitt tilsagn om støtte til Nord-Odal kommune og Sør-Odal kommune til utredning av endring av fylkestilhørighet fra Innlandet fylke til Akershus fylke. I tillegg har departementet mottatt en søknad fra Lier kommune om støtte til utredning av endring av fylkestilhørighet fra Buskerud fylke til Akershus fylke.

Spørsmål 29

Hvor mye ville Oslo fått til barnevern årlig siden 2004 dersom de hadde vært under den samme statlige ordningen som resten av barnevernet?

Svar

Spørsmålet er forelagt Barne- og familiedepartementet, som har gitt følgende svar:

«Hvis Oslo på samme måte som resten av landet i 2004 hadde overgitt ansvaret som lå hos fylkeskommunen til staten, ville det særskilte tilskuddet til Oslo i tabell C-fk frafalt i sin helhet. Siden Oslo kommunes helhetsansvar for barnevernstjenesten ble videreført i 2004, ble rammetilskuddet til Oslo fylkeskommune økt med isolert sett 344 mill. kroner i 2004. I 2025 er det særskilte tilskuddet begrunnet med Oslos ansvar for andrelinjebarnevernet på 859,3 mill. kroner.

I samme periode har Bufetats bevilgning økt nominelt fra 2 878 mill. kroner til 9 647,5 mill. kroner (regjeringens forslag i revidert nasjonalbudsjett). Bevilgningene er ikke direkte sammenlignbare da tilbudene er organisert forskjellig, Bufetat har noen oppgaver som Oslo kommune ikke har, og det har skjedd endringer i organiseringen gjennom perioden. Det er innenfor tidsrammen for dette spørsmålet ikke mulig å beregne hva en ev. bevilgning til Oslo ville vært dersom det var organisert som en egen region i Bufetat.»

Spørsmål 30

Ber om en oppdatert oversikt over alle kommuner som mottar veksttilskudd. Dersom man legger nivået for veksttilskudd som var i 2024, hvordan skulle det påvirke hver enkelt kommune i 2026 og 2027.

Svar

I 2025 mottar 46 kommuner veksttilskudd, og tilskuddet utgjør samlet om lag 137 mill. kroner. Veksttilskuddet beregnes til statsbudsjettet hvert år, og oppdateres ikke i løpet av året. Vedlagt tabell 5 viser kommunene som mottar veksttilskudd i 2025, jf. tabell 1-k i Grønt Hefte 2025 «Bereknings teknisk dokumentasjon til Prop. 1 S (2024–2025)».

Veksttilskuddet går til kommuner med særlig høy befolkningsvekst. Kommuner som de siste tre årene har hatt en gjennomsnittlig, årlig befolkningsvekst på 1,4 prosent eller mer, og har skatteinntekter per innbygger på under 140 pst. av landsgjennomsnittet, mottar veksttilskudd etter en fast sats per innbygger utover vekstgrensen. I nytt inntektssystem fra 2025 ble denne satsen redusert til 1/3 av satsen i 2024.

Veksttilskuddet er en del av rammetilskuddet til kommunene, og tilskuddet for 2026 vil på vanlig måte bli lagt fram sammen med statsbudsjettet for neste år. Veksttilskuddet for 2027 vil blant annet avhenge av befolkningsutvikling i perioden 2023-2026, og det er på nåværende tidspunkt ikke mulig å si noe om veksttilskuddet i 2027

Spørsmål 31

Hvor mange skoler har blitt lagt ned i norske kommuner i hvert år fra 2010 til nå? Ber om svar totalt antall skoler, samt fordelt på barneskoler, ungdomsskoler og videregående skoler. Ønsker svar i tabell fordelt per kommune.

Svar

Spørsmålet er forelagt Kunnskapsdepartementet, som har gitt følgende svar.

«Se vedlagt tabell 12 med oversikt over nye og nedlagte grunnskoler i Norge – offentlige og private – i skoleårene fra 2014–15 til 2023–24 (utarbeidet av Utdanningsdirektoratet). Innenfor den tiden som er til rådighet til å besvare spørsmålet, har Kunnskapsdepartementet ikke anledning til å utvide tabellen med tall for årene mellom 2010 og 2014, eller til å skille mellom barnetrinn, ungdomstrinn og kombinerte skoler. Tabellen gir også oversikt over nye og nedlagte videregående skoler. Innenfor tidsfristen har det ikke vært mulig å finne tall tilbake til 2010, og tabellen starter derfor i skoleåret 2011–12. Tallene er hentet fra Utdanningsdirektoratet.»

Spørsmål 32

Ber om tabell med oversikt over langsiktig gjeld i kommunesektoren (inkl. kommunale og fylkeskommunale foretak samt interkommunale selskaper) årlig i perioden 2015–2025. Tabellen skal fordeles per kommune.

Svar

Langsiktig gjeld eks. pensjonsforpliktelser per kommune og fylkeskommune (inkl. kommunale og fylkeskommunale foretak og interkommunale selskaper) er oppgitt i vedlagt tabell 13. Tallene er per 31.12. det enkelte år for perioden 2015-2024 og er oppgitt både i 1 000 kroner og som andel av brutto driftsinntekter.

Spørsmål 33

Ber om en tabell for hvor stor økningen i frie inntekter har vært hvert år i perioden 2013- 2025. Ber også om en oversikt over kommunal deflator for de enkelte årene, og differansen mellom deflatoren og økningen i frie inntekter.

Svar

Tabell 1 viser en oversikt over den foreslåtte realveksten i budsjettproposisjoner det enkelte år i perioden 2013-2025. Kommunesektoren blir automatisk kompensert for den anslåtte kommunale deflatoren. Realveksten som foreslås i budsjettproposisjoner (og som er vist i tabell 1) er vekst utover kompensasjonen som følge av den kommunale deflatoren.

Tabell 1 viser også den anslåtte kommunale deflatoren i pst. i budsjettproposisjonene i perioden 2013-2025.

Tabell 1: Oversikt over realvekst (mill. kroner) og den kommunale deflatoren (pst.) i budsjettproposisjoner i perioden 2013-2025.

	Realvekst i frie inntekter (Mill. kroner)	Kommunal deflator (Pst.)
2013	5 000	3,3
2014 ¹	5 480	3,0
2015	4 400	3,0
2016	4 700	2,7
2017	4 075	2,5
2018	3 751	2,6
2019	2 600	2,8
2020	1 300	3,1
2021	2 030	2,7
2022 ¹	4 500	2,5
2023	2 600	3,7
2024	6 440	4,3
2025 ¹	11 800	4,1

¹ Inkludert den foreslåtte realveksten i tilleggsproposisjoner

Spørsmål 34

Med dagens inntektssystem som grunnlag; hva blir fordelingsvirkning i kroner per kommune og kroner per innbygger for årene 2026, 2027, 2028 og 2029 ved inntektsutjevning på 94, 95, 96, og 97 prosent? Det bes om at det her også redegjøres for hvilke endringer de respektive nivåene ville medført på den symmetriske inntektsutjevningen.

Svar

Dagens inntektsutjevning omfatter inntekter fra skatt på inntekt og formue, samt naturressursskatt. I dagens inntektsutjevning er det en symmetrisk utjevning av skatteinntekter og en asymmetrisk utjevning (tilleggskompensasjon) som går til kommuner med skatteinntekter under 90 prosent av landsgjennomsnittet, målt per innbygger.

Som en del av det nye inntektssystemet for kommunene, er eierinntekter (utbytte mv.) korrigert ut av skattegrunnlaget til kommunene og fylkeskommunene. Kommunesektorens andel av skatt på alminnelig inntekt utenom eierinntekter er justert opp tilsvarende. Videre er kommunenes andel av formuesskatten redusert med 50 prosent. De reduserte inntektene fra formuesskatt er erstattet med en tilsvarende økning i skatt på alminnelig inntekt. Reduksjonen i kommunenes andel av formuesskatten fases inn over to år.

Den symmetriske utjevningen innebærer at alle kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet per innbygger får kompensert en viss andel av differansen mellom egen skatteinntekt og landsgjennomsnittet. Kompensasjonen finansieres gjennom et tilsvarende trekk for kommuner med inntekter over landsgjennomsnittet. Som en del av det nye inntektssystemet for kommunene, er utjevningsgraden i den symmetriske inntektsutjevningen økt fra 60 til 64 prosent. Økningen i utjevningsgrad fases inn over to år, slik at utjevningsgraden i 2025 er 62 prosent.

Tilleggskompensasjonen gis til kommuner med skatteinntekter under 90 prosent av landsgjennomsnittet. Disse kommunene kompenseres med 35 prosent av differansen mellom egen inntekt og 90 prosent av landsgjennomsnittet. Kompensasjonen finansieres av alle kommuner gjennom et likt trekk per innbygger i inntektsutjevningen. Samlet kan ikke summen av tilleggskompensasjon og den symmetriske utjevningen være 100 prosent eller høyere. Når det nye inntektssystemet er faset inn med full effekt, blir kompensasjonsgraden 99 prosent for kommuner med inntekter under 90 prosent av landsgjennomsnittet.

I kommuneproposisjonen for 2025 ble det anslått at med nytt inntektssystem fullt innfaset vil den kommunen med lavest skatteinntekter før utjevning løftes til om lag 95 prosent av landsgjennomsnittet etter utjevning. Innenfor dagens modell, med symmetrisk utjevning og tilleggskompensasjon, er det ikke mulig å øke den symmetriske utjevningen mer enn dette uten å samtidig endre tilleggskompensasjonen. Som en illustrasjon på hvordan man kan få økt utjevning innenfor dagens modell har departementet beregnet effektene av å avvikle dagens tilleggskompensasjon og samtidig øke den symmetriske utjevningen.

Vedlagt tabell 6 viser et anslag på fordelingsvirkningene med en symmetrisk inntektsutjevning på henholdsvis 93, 94, 95, 96 og 97 prosent. Departementet har lagt til grunn at ved en økning i den symmetriske inntektsutjevningen til dette nivået, vil tilleggskompensasjonen fjernes slik at ingen kommuner får en kompensasjonsgrad på over 100 prosent.

Tabellen viser fordelingsvirkningene av økt symmetrisk inntektsutjevning til 93–97 prosent sammenlignet med dagens inntektssystem med full effekt, dvs. blant annet med en halvering

av formuesskatten sammenlignet med nivået i 2024 og en symmetrisk inntektsutjevning på 64 prosent. Fordelingsvirkningene i tabellen kommer altså i tillegg til fordelingsvirkningene av endringene i inntektssystemet som ble innført fra 2025, og som er vist i kolonne 8 og 9 i denne tabellen på departementets nettsider: [Anslag på fordelingsvirkninger av endringer i inntektssystemet og toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester \(www.regjeringen.no/id547024\)](https://www.regjeringen.no/id547024).

Beregningene er, av hensyn til konsistens og representativitet, gjennomført på et skattegrunnlag for 2023 som er justert opp til 2025-nivå. Dette er det samme grunnlaget som ble brukt i beregningene av de oppdaterte anslagene på fordelingsvirkninger til Prop. 1 S (2024–2025) for Kommunal- og distriktsdepartementet. Det understrekes at fremtidige skatteinntekter er usikre, og at fordelingsvirkningene av endringer i skattekompomentene er anslag.

Departementet har ikke utarbeidet anslag for kommunenes skatteinntekter flere år frem i tid, og har derfor ikke utarbeidet tabeller med anslag på fordelingsvirkninger for årene 2027–2029. Anslaget for systemvirkningene i den vedlagte tabellen, er per nå det beste anslaget på fordelingsvirkningene fremover i tid.

Spørsmål 35

Hva ville vært fordelingsvirkning i kroner per kommune og kroner per innbygger for årene 2026, 2027, 2028 og 2029 ved inntektsutjevning på 93, 94, 95, 96 og 97 prosent uten å halvere kommunenes andel av formuesskatt slik dagens modell er lagt opp? Fordelingen skal vises per kommune og per innbygger.

Svar

Vedlagt tabell 7 viser et anslag på fordelingsvirkningene med en symmetrisk inntektsutjevning på henholdsvis 93, 94, 95, 96 og 97 prosent, uten å halvere kommunenes andel av formuesskatten. Departementet viser ellers til spørsmål 34 for en nærmere omtale av forutsetningene for beregningene.

Spørsmål 36

Hva ville vært fordelingsvirkning i kroner per kommune og kroner per innbygger for årene 2026, 2027, 2028 og 2029 ved inntektsutjevning på 93, 94, 95, 96 og 97 prosent uten å ta ut utbytteskatt slik dagens modell er lagt opp? Fordelingen skal vises per kommune og per innbygger.

Svar

Vedlagt tabell 8 viser et anslag på fordelingsvirkningene med en symmetrisk inntektsutjevning på henholdsvis 93, 94, 95, 96 og 97 prosent, uten å korrigere ut eierinntekter fra skattegrunnlaget til kommunene. Departementet viser ellers til spørsmål 34 for en nærmere omtale av forutsetningene for beregningene.

Spørsmål 37

Hva ville vært fordelingsvirkning i kroner per kommune og kroner per innbygger for årene 2026, 2027, 2028, 2029 ved inntektsutjevning på henholdsvis 93, 94, 95, 96 og 97 prosent dersom det ikke hadde vært gjennomført en halvering av kommunenes andel av formuesskatt og vært tatt ut utbytteskatt slik dagens modell er lagt opp? Fordelingen skal vises per kommune og per innbygger.

Svar

Vedlagt tabell 9 viser et anslag på fordelingsvirkningene med en symmetrisk inntektsutjevning på henholdsvis 93, 94, 95, 96 og 97 prosent, uten å halvere formuesskatten og uten å korrigere ut eierinntekter fra skattegrunnlaget til kommunene. Departementet viser ellers til spørsmål 34 for en nærmere omtale av forutsetningene for beregningene.

Spørsmål 38

Hva blir fordelingsvirkning i kroner per kommune og kroner per innbygger ved en inntektsutjevning på 93, 94, 95, 96 og 97 prosent dersom innfasingen dagens modell skjer i løpet av 3, 4 og 5 år, istedenfor dagens 2 år? Fordelingen skal vises per kommune og per innbygger.

Svar

Vedlagt tabell 10 viser anslag på fordelingsvirkninger det første året dersom dagens modell – med fjerning av eierinntekter fra skattegrunnlaget til kommunesektoren, halvering av formuesskatten og en økning i den symmetriske inntektsutjevningen til 64 prosent – fases inn over tre til fem år, i stedet for to år. Tabellen viser ikke fordelingsvirkning første år ved en inntektsutjevning på 93 til 97 prosent, siden det i spørsmålet bes om fordelingsvirkninger for innfasing av dagens modell, som har en symmetrisk utjevningsgrad på 64 prosent.

I beregningene er reduksjonen i formuesskatten og økningen i den symmetriske utjevningen fasett inn med en lik andel hvert år over en periode på tre til fem år. Det er lagt til grunn at eierinntekter uansett korrigeres ut av skattegrunnlaget fra og med 2025.

Beregningene er, av hensyn til konsistens og representativitet, gjennomført på et skattegrunnlag for 2023 som er justert opp til 2025-nivå. Dette er det samme grunnlaget som ble brukt i beregningene av de oppdaterte anslagene på fordelingsvirkninger til Prop. 1 S (2024–2025) for Kommunal- og distriktsdepartementet. Det understrekes at fremtidige skatteinntekter er usikre, og at fordelingsvirkningene av endringer i skattekomponentene er anslag.

Spørsmål 39

Viser til regjeringens modell om å sette inntektsgrensen for å motta distriktstilskudd i Sør-Norge til 140 % av gjennomsnittlige skatteinntekter. Hva blir fordelingsvirkningene i kroner per kommune og kroner per innbygger sammenlignet med dagens situasjon om denne modellen benyttes til å avgrense hvilke kommuner som inkluderes i generell inntektsutjevning? Ber om anslag basert på at inntektsgrensen blir satt til hhv. 120 %, 140 % og 160 %.

Svar

Vedlagt tabell 11 viser fordelingsvirkningene av å benytte den samme inntektsgrensen som i distriktstilskudd Sør-Norge får å avgrense hvilke kommuner som inkluderes i generell inntektsutjevning.

Tabellen gir et anslag på fordelingseffekten av at kommuner med over hhv. 120, 140 og 160 prosent av landsgjennomsnittet av skatteinntekter, inkl. naturressursinntekter, ikke mottar tillegg gjennom inntektsutjevningen. I beregningene er inntektsutjevningen satt lik null for disse kommunene, og reduksjonen i samlet inntektsutjevning som følge av at disse kommunene ikke lenger mottar inntektsutjevning er tilbakeført til alle kommuner, inkl. de som ble avskåret netto inntektsutjevning, med et likt beløp per innbygger.

Anslaget på fordelingsvirkningene er beregnet på skattegrunnlaget for inntektsutjevningen i 2024. Det er videre lagt til grunn gjennomsnittlige skatteinntekter inkl. naturressursinntekter slik disse var beregnet i Grønt hefte 2025 og slik disse inngikk i beregning av å motta distriktstilskudd Sør-Norge for 2025.

Tabellen viser netto fordelingsvirkninger i alt og per innbygger for de tre alternative inntektsgrensene for å avskjære kommuner for å motta tillegg gjennom inntektsutjevningen.

Spørsmål fra komiteens medlemmer fra Senterpartiet:

Spørsmål 1

Når forventer departementet at eventuelle lovendringer som kommunekommisjonen foreslår vil kunne iverksettes?

Svar

Kommunekommisjonen skal levere en første rapport før jul i 2025 og en ny rapport i løpet av 2026. Ulike typer forslag krever ulik behandling, og det er derfor ikke mulig å si noe om oppfølgingen av kommisjonens forslag før disse foreligger.

Spørsmål fra komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti:

Spørsmål 1

Hva er proveny av å fjerne aldersgrensen på 67 år toppfinansieringsordningen for særlig ressurskrevende tjenester?

Svar

Utgiftene til helse- og omsorgstjenestene i landet var på i overkant av 200 milliarder kroner i 2024. Tjenestene blir i hovedsak finansiert av kommunenes frie inntekter. Kommunene kan søke refusjon for deler av lønnsutgifter knyttet til mottakere under 67 år over et innslagspunkt på ca. 1,7 millioner kroner i 2025 i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. I statsbudsjettet for 2025 var det budsjettert med ca. 14,5 milliarder kroner til toppfinansieringen. Kommunene har ikke plikt til å rapportere inn utgifter til enkeltpersoner som ikke er med i ordningen, eksempelvis mottakere over 67 år. Departementet har ikke oversikt over kostnader for enkeltpersoner etter at de har fylt 67 år og kan således ikke anslå provenyet ved å fjerne aldersgrensen. Det antas likevel at kostnaden blir betydelig.

Spørsmål 2

Hva er proveny av å fjerne innslagspunktet på kr 150.000?

Svar

Innslagspunkt i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester i statsbudsjettet for 2025 er 1,692 millioner kroner. Dersom en fjernet innslagspunktet for de som allerede er i ordningen, ville dette ha et proveny på i overkant av 14 milliarder kroner. Det inkluderer da ikke nye mottakere som ville ha kommet til i ordningen som følge av at innslagspunktet hadde blitt fjernet. Departementet har ikke informasjon om kostnadene for enkeltperson som ville ha blitt inkludert i ordningen dersom en hadde fjernet aldersgrensen, men det er trolig snakk om et proveny på flere titalls milliarder kroner.

Spørsmål 3

Hva er fordelingseffekten av at ordningen med egen kompensasjon til de minste kommunene med de høyeste utgiftene utvides til å også gjelde for større kommuner med særlig høye utgifter?

Svar

Tilleggskompensasjonen er en rammestyrte ordning og er i 2025 budsjettert med 92,2 millioner kroner. Tilskuddet gjelder kommuner som har mindre enn 3 200 innbyggere, har høye utgifter («egenandeler») til ressurskrevende tjenester og lavere skatteinntekter enn 120 prosent av landsgjennomsnittet de siste tre årene. Foreløpige beregninger for 2025 viser at dersom en opphever innbyggergrensen, ser bort fra at tilskuddet er rammestyrte og holder øvrige kriterier faste, så ville dette ha ført til økte utgifter på ca. 100 millioner kroner. Fordelingseffekten ville ha vært at åtte kommuner med mellom 3 200 og 5 000 innbyggere ville ha fått ca. 30 millioner kroner, fem kommuner med mellom 5 000 og 10 000 innbyggere ville ha fått ca. 40 millioner kroner, tre kommuner med mellom 10 000 og 20 000 innbyggere

ville ha fått ca. 17 millioner kroner og to kommuner med mellom 20 000 og 40 000 innbyggere ville ha fått ca. 13 millioner kroner.

Spørsmål 4

Hva er proveny av å omgjøre toppfinansieringsordningen til å bli en statlig ordning, fremfor en kommunal ordning?

Svar

Hovedfinansieringen av kommunenes helse- og omsorgstjenester er kommunenes frie inntekter som består av skatteinntekter og rammetilskudd. Toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester refunderte i 2024 80 prosent av kommunenes netto lønnsutgifter over et innslagspunkt på ca. 1,6 millioner kroner. Dette innebar at kommunene måtte dekke netto lønnsutgifter opp til innslagspunktet og 20 prosent av utgiftene over innslagspunktet gjennom kommunenes frie inntekter. Kommunene rapporterte i 2024 inn netto lønnsutgifter på 30,8 milliarder kroner og fikk utbetalt 13,5 milliarder kroner i tilskudd. De resterende 17,3 milliarder kroner må dekkes av kommunenes frie inntekter og representerer provenyeffekten i makro i 2024. Beregningen tar ikke hensyn til ev. økt etterspørsel som følge av statliggjøring av ordningen.

Spørsmål 5

Hva er provenyeffekt av å sette opp de maksimale eiendomsskattesatsene på bolig og fritidsbolig til samme nivå som i 2019?

Svar

Spørsmålet er forelagt Finansdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Kommunene bestemmer selv utforming av eiendomsskatten innenfor rammene av eiendomsskatteloven, herunder blant annet hvilke kategorier av eiendommer det skal skrives ut eiendomsskatt på og hva den maksimale skattesatsen skal være. Kommunene kan også fastsette et bunnfradrag for bolig og fritidsbolig. De økonomiske konsekvensene av å øke den maksimale eiendomsskattesatsen for bolig og fritidsbolig fra 4 til 7 promille vil derfor være usikre.

Dersom en legger til grunn at alle kommuner som i dag benytter den maksimale satsen på 4 promille øker denne til 7 promille, og andre kommuner viderefører dagens sats og eventuelt bunnfradrag, kan dette øke kommunenes eiendomsskatteinntekter fra bolig og fritidsbolig med anslagsvis 1,5 mrd. kroner.»

Spørsmål 6

Ber om proveny ved å innføre rett til 75 prosent rabatt på tannbehandling for yngre voksne til og med 30 år, på lik linje med unge voksne opp til 24 år, med virkning fra 1. januar 2025.

Svar

Spørsmålet er forelagt Helse- og omsorgsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«I Tannhelseutvalgets NOU 2024: 18 er det foretatt en beregning av utgifter til tannbehandling per innbygger basert på en befolkningsundersøkelse utført av Vista Analyse. Utvalget her er voksne i alderen 20 til 70 år og viste en medianutgift i gruppen samlet på 1 750 kroner i året (enkelte ekstremobservasjoner ble ekskludert, også fra beregningen av gjennomsnittlige kostnader). Ved en egenbetaling på 25 prosent, vil det utgjøre 1 312,5 kroner per hode. Tabellen under viser hvordan man ut fra disse tallene kan gjøre en beregning på pris per årskull fra 25 til 30 år med et slikt subsidiert tannhelsetilbud. Antall voksne i hver aldersgruppe er hentet fra SSBs beregninger for 2024.

Alder	Antall personer	Kostnader per årskull basert på ny beregning (med egenbetaling på 25 prosent trukket fra)
25	70 420	92 426 250
26	72 687	95 401 688
27	75 128	98 605 500
28	75 271	98 793 188
29	75 740	99 408 750
30	77 003	101 066 438

Disse beregningene tar utgangspunkt i at behovet for tannhelsehjelp er helt likt i de ulike årskullene. Merk at beregningene ikke sier noe om for eksempel utgifter knyttet til utvidelse av kapasitet i den offentlige tannhelsetjenesten. Medianutgiften på 1 750 kroner er ikke prisjustert til 2025.

Tannhelsetjenesteloven gir fylkeskommunen plikt til å tilby gruppene listet opp i § 1-3 et regelmessig og oppsøkende tilbud, som vil innebære et høyere forbruk av tjenester enn det det er grunn til å anta at fullt betalende unge voksne, som undersøkelsen baserer seg på, vil ha. Det betyr at de reelle kostnadene vil være høyere enn estimatet i tabellen basert på beregningene omtalt i Tannhelseutvalgets NOU. Departementet gjør også oppmerksom på at disse kostnadene ikke tar høyde for utgifter som vil påløpe knyttet til kapasitetsutvidelse i de offentlige tjenestene, bl.a. gjennom behov for arealutvidelse og anskaffelse av mer utstyr.

Fylkeskommunene har i høringen av forslaget om å utvide rettighetene for 25-28-åringene påpekt at de faktiske kostnadene for å inkludere nye årskull i ordningen med redusert vederlag er høyere enn tidligere anslått. Departementet har imidlertid ikke grunnlag for å spesifisere kostnadene nærmere.»

Spørsmål 7

Ber om proveny ved å øke distriktstilskuddet i kommuner i innsatssonen i Nord-Troms på samme nivå med satsene i Finnmark.

Svar

Satsene i Distriktstilskudd Nord-Norge varierer mellom ulike fylker og regioner i fylker, som vist i tabellen under. Innsatssonen omfatter alle kommuner i Finnmark og sju kommuner i Troms.

Område	Sats i kroner per innbygger 2025
Nordland og Namdalen	2 096
Troms utenfor innsatssonen	4 019
Innsatssonen i Troms	4 737
Finnmark	9 814

Dersom kommuner i innsatssonen i Troms skulle fått distriktstilskudd Nord-Norge etter lik sats som kommunene i Finnmark ville dette utgjort 89 mill. kroner. Gitt at tilskuddet finansieres innenfor en uendret kommuneramme, vil en økning i distriktstilskuddet på 89 mill. kroner innebære en tilsvarende reduksjon i innbyggertilskuddet for alle kommuner, inkludert kommunene i innsatssonen.

Spørsmål 8

I 2024 hadde kommunene en skattesvikt på 8,5 mrd. Finnes det en mer detaljert oversikt over hva som ligger bak disse tallene, om det er spesielle bransjer som går dårligere enn før, t.d. byggenæringen, eller er det nedgang i skatteinntekter på grunn av demografiutvikling og manglende rekruttering til virksomheter?

Finnes det tall på hvordan skattesvikten fordeler seg over fylker?

Svar

Spørsmålet er forelagt Finansdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Skatteanslag er alltid usikre. Finansdepartements anslag for sektorens samlede bokførte skatteinntekter i budsjettåret er basert på løpende informasjon om skatteinngangen og anslag for den makroøkonomiske utviklingen fremover. Anslagene på fastsatt skatt er basert på SSBs skattemodell LOTTE-Skatt, som igjen blant annet er basert på antakelser om utviklingen i lønn, pensjon, trygd, eierinntekter, andre kapitalinntekter og formue. Finansdepartementet lager ikke anslag dekomponert på den enkelte kommune eller fylke. I anslagene gjøres det heller ikke en næringsmessig fordeling.

Det er erfaringsmessig særlig stor usikkerhet om utviklingen i kapitalinntekter. Særlig eierinntekter har over tid fått en stadig større betydning for det kommunale skattegrunnlaget, og har bidratt til økt usikkerhet. Som et ledd i å redusere usikkerheten har Stortinget vedtatt å redusere den kommunale skattøren for formuesskatt og trekke eierinntekter ut av det kommunale skattegrunnlaget fra inntektsåret 2025.

Mer- eller mindreskattevekst knytter seg derfor dels til at det makroøkonomiske bildet kan endre seg, dels til at man bommer på hvordan ulike inntekts- og formuesposter utvikler seg og skyldig skatt innbetales.

I 2024 ble de bokførte skatteinntektene til kommuner og fylker samlet sett om lag 8,5 mrd. kroner lavere enn anslått i statsbudsjettet for 2024. I overkant av 2/3 av denne mindreskatteveksten kan ses i sammenheng med at fastsatt skatt for inntektsåret 2023 ble en del lavere enn anslått ifm. statsbudsjettet for 2024. Noe av dette skyldes at lønnsveksten ble lavere enn anslått. I tillegg viste tall fra skatteoppgjøret for 2023 (som kom på slutten av 2024) at kapitalinntektene i 2023 ble en del lavere enn lagt til grunn i departementets anslag. Dette bidro blant annet til at tilbakebetalinger ble høyere og restskattene lavere enn ventet. Begge deler trakk ned kommunenes skatteinntekter. Resten av mindreskatteveksten skyldes forhold knyttet til inntektsåret 2024. Her ble inntektsveksten noe overvurdert, og da særlig for personlig næringsdrivende. Noe høyere utlånsrenter i 2024 enn ventet bidro trolig også til å trekke ned skatteinngangen.»

Spørsmål 9

Ber departementet gjøre rede for om hvor mye mer penger kommunene brukte på innleie av arbeidskraft fra vikarbyråer i 2024 sammenlignet med 2021, 2022, 2023?

Svar

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har forelagt spørsmålet for Arbeids- og inkluderingsdepartement (AID). Verken AID eller KDD har informasjon tilgjengelig for å kunne besvare spørsmålet.

Spørsmål 10

I hvor stor grad påvirker økt innleie av arbeidskraft skatteinngangen i kommunene og finnes det oversikt over i hvor stor grad de som er innleid fra vikarbyråer bor i kommunen de arbeider i og er rekruttert fra kommunen?

Svar

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har forelagt spørsmålet for Arbeids- og inkluderingsdepartement (AID). Verken AID eller KDD har informasjon tilgjengelig for å kunne besvare spørsmålet.

Spørsmål 11

Departementet skriver i proposisjonen at elevtallet i de private skolene økte i 2024. Hvor stor var økningen i fjor, og hvordan var utviklingen de siste fem årene?

Svar

Spørsmålet er forelagt Kunnskapsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Fra skoleåret 2022-2023 til skoleåret 2023-2024 økte antallet elever med 2,6 pst. Antall elever i private grunn- og videregående skoler i Norge økte fra 38 673 skoleåret 2019-2020 til 43 962 skoleåret 2023-2024. Det tilsvarer en økning på 13,7 pst.

Skoleår	Antall elever (privat grunnskoler og vgs)
2019–20	38 673
2020-21	40 638
2021–22	41 941
2022–23	42 857
2023–24	43 962

Kilde: Prop. 1 S for Kunnskapsdepartementet, tall fra Utdanningsdirektoratet»

Spørsmål 12

Departementet skriver i proposisjonen at elevtallet i grunnskolen hadde en svak nedgang fra 2019–2021, men at det gikk opp igjen i 2022 og 2023, men en nedgang i 2024 med 0,9 prosent. Hvilken prognose for elevtall i grunnskolen baserer departementet seg på for de neste 10, 20 og 30 årene?

Svar

Spørsmålet er forelagt Kunnskapsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Kunnskapsdepartementet følger med på SSBs prognoser for elevtall i årene som kommer, men har ikke i det siste brukt konkrete elevtallsprognoser fremover i tid. Gitt den korte tiden for å besvare spørsmålet, har vi derfor ikke grunnlag for å besvare spørsmålet.»

Spørsmål 13

KDD, Kap 572, post 60: Hvor mye vil bevilgningene i forslaget til kommuneproposisjon bidra til å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene?

Svar

Spørsmålet er forelagt Samferdselsdepartementet, som har gitt følgende svar.

«I Nasjonal transportplan for 2025-2036 prioriterte regjeringen økte midler til fylkesvei. For å følge opp dette foreslo regjeringen i Prop. 1 S for 2025 480,5 millioner kroner mer til fylkesvei over fylkeskommunenes frie inntekter og øremerkede tilskudd under Samferdselsdepartementet. Den økte satsingen vil gjøre fylkeskommunene bedre i stand til å ta vare på fylkesveinettet. Kommunesektoren finansieres med rammebevilgning, og innenfor veivedlikehold er det fylkeskommunene selv som prioriterer midler innenfor de frie inntektene. Vi har derfor ikke konkrete tall for hvor mye bevilgningene vil bidra til å redusere vedlikeholdsetterslepet, det vil avhenge av hvordan fylkeskommunene velger å prioritere.

Fylkeskommunenes samlede frie inntekter for 2025 er anslått til om lag 99 mrd. kroner, jf. tabell 2.1 i Kommuneproposisjonen 2026.»

Spørsmål 14

KDD, Kap 572, post 60: Hvor mye må bevilgningene til vedlikehold, ras- og skredsikring av fylkesvei øke årlig i årene fremover for å unngå at etterslepet fortsetter å øke?

Svar

Spørsmålet er forelagt Samferdselsdepartementet, som har gitt følgende svar.

«I Nasjonal transportplan for 2025-2036 prioriterte regjeringen økte midler til fylkesvei. For å følge opp dette foreslo regjeringen i Prop. 1 S for 2025 480,5 millioner kroner mer til fylkesvei over fylkeskommunenes frie inntekter og øremerkede tilskudd under Samferdselsdepartementet. Den økte satsingen vil gjøre fylkeskommunene bedre i stand til å ta vare på fylkesveinettet. Statens vegvesen har gjort en oppdatert kartlegging av skredpunkter på riks- og fylkesvei. Det er identifisert 1700 skredutsatte punkter på fylkesveinettet, hvorav 541 er i høy eller middels kategori. Kartleggingen legges til grunn for en nasjonal gjennomføringsplan for ras- og skredsikring av alle riks- og fylkesveier med høy og middels skredfaktor, og fylkeskommunene kan legge den oppdaterte kartleggingen av skredpunkter på fylkesvei til grunn som utgangspunkt for prioritering av skredsikringsprosjekter og tiltak på fylkesveinettet. Kommunesektoren finansieres med rammebevilgning, og innenfor ras- og skredsikring får fylkeskommunene tilført midler over tabell C-saken Ras- og skredsikring fylkesvei. Dette er frie inntekter, og kan brukes fritt innenfor gjeldende lover og regelverk. Fylkeskommunenes samlede frie inntekter for 2025 er anslått til om lag 99 mrd. kroner, jf. tabell 2.1 i Kommuneproposisjonen 2026. Vi har derfor ikke konkrete tall for hvor mye bevilgningene vil bidra til å redusere vedlikeholdsetterslepet eller ta ned ras- og skredpunkt, dette vil avhenge av hvordan fylkeskommunene velger å prioritere».

Spørsmål 15

KDD, Kap 572, post 60: Hvor stor andel av merkostnaden som følge av krav til nullutslipp forventer man å dekke med de foreslåtte 126 millionene kronene til ordningen for kompensasjon for krav til nullutslipp for nye ferjer og hurtigbåter, og for hvor mange ferjesamband?

Svar

Spørsmålet er forelagt Samferdselsdepartementet, som har gitt følgende svar.

«Regjeringen innførte krav til nullutslipp i offentlige anbud for ferjer og ferjetjenester fra 1. januar 2025. Når det gjelder hurtigbåter, er det foreløpig ikke innført nullutslippskrav, da det er stor usikkerhet omkring kostnadene ved nullutslipps hurtigbåter. Forholdene ligger derfor ikke til rette for et generelt nullutslippskrav for hurtigbåter nå. Som kompensasjon for kravet ble rammetilskuddet til fylkeskommunene økt med 50 millioner kroner i statsbudsjettet for 2025. I Kommuneproposisjonen 2026 har regjeringen varslet at det foreslås å øke

rammetilskuddet med 76 mill. kroner i statsbudsjettet for 2026, slik at den samlede økonomiske kompensasjonen vil ligge på 126 mill. kroner. Som grunnlag for å justere den økonomiske kompensasjonen til fylkeskommunene har Samferdselsdepartementet fått Menon til å beregne merkostnader som følge av kravet. Beregningene viser at de akkumulerte merkostnadene for fylkeskommunene vil ligge på mellom 66 og 139 mill. kroner i 2026. Beregningene tar utgangspunkt i anslag på merkostnader for de ferjesambandene som treffes av kravet. Kompensasjonen vil bli justert hvert år, for å reflektere merkostnadene ved å innføre kravet.»

Spørsmål 16

KDD, Kap 572, post 60: Hvilke vurderinger er gjort av behovet for kompensasjonsordninger eller øremerkede tilskudd som følge av økning i utgiftene til kollektivtilbudet i kommuner og fylkeskommuner?

Svar

Spørsmålet er forelagt Samferdselsdepartementet, som har gitt følgende svar.

«Det har vært en betydelig kostnadsvekst i fylkeskommunenes utgifter til kollektivtransport de siste årene. Kostnadsveksten varierer mellom transportformer og mellom fylkeskommuner. Transportøkonomisk institutt (TØI) anslår at kostnadene knyttet til produksjon av kollektivtransporttjenester økte med om lag 34 prosent i perioden 2019–2023. Økningen skyldes blant annet nye anbudskontrakter og generell prisvekst (TØI-rapport 2061/2024).

Utviklingen i driftsutgifter kan gi en indikasjon på kostnadsøkninger, men kan også være uttrykk for endring i prioriteringer. Ifølge KOSTRA-tall har fylkeskommunenes netto driftsutgifter til kollektivtransport økt fra 14,5 milliarder kroner i 2019 til 22,2 milliarder kroner i 2024, en nominell økning på nærmere 54 prosent. Driftsutgiftene til fylkesveiferjer økte mest og med 91 pst. i perioden. Rundt halvparten av driftsutgiftene til kollektivtransport er til buss, her økte utgiftene med 45 pst. Brutto driftsutgifter til fylkesvei (inkl. avskrivninger) økte med 76 pst. i perioden 2019–2024

Regjeringen legger til grunn at hovedprinsippet om rammefinansiering av fylkeskommunene ligger fast. Det innebærer at fylkeskommunene selv har ansvar for å prioritere ressursbruken, sikre effektiv drift og tilpasse seg innenfor egne budsjettrammer. De utformer kollektivtilbudet i tråd med lokale behov og forutsetninger. I Kommuneproposisjonen 2026 foreslår regjeringen en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på mellom 4,2 og 4,9 milliarder kroner neste år. Handlingsrommet på mellom 1,3 og 2 milliarder kroner foreslås fordelt med 85 prosent på kommunene og 15 prosent på fylkeskommunene.»

Spørsmål 17

Elavgiften er foreslått redusert i Revidert nasjonalbudsjett, har regjeringen tall på hvordan dette slår ut for inntektene til de mange kommunalt eide fjernvarmeanleggene i Norge?

Svar

Spørsmålet er forelagt Finansdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Prisreguleringen av fjernvarme tar utgangspunkt i prisen på elektrisk oppvarming. I beregningen av maksimal tillatt fjernvarmepris legges det til grunn uvektet gjennomsnittlig månedspris av spotprisen på strøm i prisområdet pluss avgifter, lokal nettleie og et påslag som speiler strømsalgsselskapenes påslag.

En reduksjon i elavgiften innebærer at den tillatte maksprisen på fjernvarme reduseres noe, og at inntektene til de kommunalt eide fjernvarmeanleggene vil kunne bli noe lavere. Virkninger på selskapenes inntekter vil imidlertid avhenge av utviklingen i elektrisitetsprisen, og det er derfor stor usikkerhet knyttet til størrelsen på et eventuelt inntektstap.

Regjeringen har nylig foreslått grep for å bedre den økonomiske situasjonen for denne bransjen. Etablering av Norgespris og strømstønad til husholdningskunder av fjernvarme fra 1. oktober i år vil bidra til å avhjelpe den økonomiske situasjonen for fjernvarmeanleggene. Det innebærer at aktørene kan ta en høyere fjernvarmepris til husholdningskunder, og at regjeringen dekker kostnader til strømstønad og Norgespris. Videre vurderer regjeringen endringer i maksprisreguleringen, som også vil kunne bedre rammevilkårene for fjernvarmeprodusentene.»

Spørsmål fra komiteens medlemmer fra Rødt:

Spørsmål 1

Rødt ber om en tabell med tallene bak figur 8.5 A, B og C i Kommuneproposisjonen 2026, der tallene er delt opp for hhv. kommunene samlet og fylkeskommunene samlet.

Svar

Tall for henholdsvis kommunene og fylkeskommunene samlet er oppgitt i vedlagte tabell 1 til spørsmål 1.

Spørsmål 2

Hva er provenyeffekten av å forlenge overgangsordningen med lavere kommunal egenandel for plasseringer i spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem fra dagens foreslåtte sluttdato 01.01.2026 til henholdsvis 01.01.2027 og 01.01.2028?

Svar

Spørsmålet er forelagt Barne- og familiedepartementet, som har gitt følgende svar:

«Provenyeffekten av overgangsordningen er beregnet til å være nøytral totalt sett ettersom økte egenandeler for kommunene kompenseres med økt rammetilskudd. Endringer i sluttdato vil kun påvirke utbetalingstakten av den samlede kompensasjonen på om lag 150 mill. kroner og tilhørende anslag på inntektssiden. Reelt kan det være noen forskjeller i kommunenes utgifter og størrelsen på kompensasjonen. Dette kan skyldes flere faktorer, for eksempel kan utviklingen i faktiske oppholdsdager i plasseringer gjort før barnevernsreformen i 2022 avvike fra beregningen for kompensasjon til kommunene. Det er ikke praksis for å gjøre etterberegninger for kommunerammen.»

Spørsmål 3

Hva er provenyeffekten av å fjerne aldersgrensen på 67 år i Helsedirektoratets refusjonsordning for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester med effekt fra 01.01.2026?

Svar

Utgiftene til helse- og omsorgstjenestene i landet var på i overkant av 200 milliarder kroner i 2024. Tjenestene blir i hovedsak finansiert av kommunenes frie inntekter. Kommunene kan søke refusjon for deler av lønnsutgifter knyttet til mottakere under 67 år over et innslagspunkt på ca. 1,7 millioner kroner i 2025 i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. I statsbudsjettet for 2025 var det budsjettert med ca. 14,5 milliarder kroner til toppfinansieringen. Kommunene har ikke plikt til å rapportere inn utgifter til enkeltpersoner som ikke er med i ordningen, eksempelvis mottakere over 67 år. Departementet har ikke oversikt over kostnader for enkeltpersoner etter at de har fylt 67 år og kan således ikke anslå provenyet ved å fjerne aldersgrensen. Det antas likevel at kostnaden blir betydelig.

Spørsmål 4

Hva er provenyeffekten av å redusere lånerenten i Kommunalbanken med henholdsvis 0,25%, 0,50%, 0,75% og 1%?

Svar

Kommunalbanken er et aksjeselskap 100% eid av staten. Selskapet er såkalt kategori 1-selskap hvor statens målsetting som eier er høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer, jf. Meld. St. 6 (2022–2023) *Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap*.

Det gjøres oppmerksom på at spørsmålet berører problemstillinger knyttet til forholdet mellom eier og selskap, bl.a.:

- Eierstyringen av Kommunalbanken opp mot det ansvaret styret har, jf. statens retningslinjer for god eierstyring, når det gjelder eiers mulighet til å aktivt legge premisser for Kommunalbankens forretningsmessige disposisjoner.
- Kommunalbanken er underlagt omfattende regulering fra Finanstilsynet som begrenser selskapets mulighet for å fastsette vilkår på utlån med betydelig negativ påvirkning på risiko og kapital. Styret har en pålagt handlingsplikt dersom kapitaliseringen av banken avviker fra regulatoriske krav.
- Kommunalbanken yter lån i konkurranse med andre aktører i markedet, og det er ikke vurdert hvilke konsekvenser spørsmålene har for markedet eller konkurranserettslige problemstillinger som kan oppstå.
- Forslagenes økonomiske konsekvenser som umiddelbart får konsekvenser for både utbytte og utlånskapasitet.

Disse problemstillingene er ikke vurdert nærmere i forbindelse med svaret.

Kommunalbanken er største aktør i markedet for lån til kommuner og fylkeskommuner med en markedsandel på rundt 50%. Direkte utstedelser av sertifikater eller obligasjoner i kapitalmarkedet representerer rundt 38% av markedet, mens KLP har om lag 12% markedsandel. Det er tidvis svært sterk konkurranse om nye lån til kommuner og fylkeskommuner.

Lånerenten til kommuner og fylkeskommuner har prinsipielt to forskjellige typer karakteristika:

- Lån med flytende påslag (margin), hvor banken kan endre påslag med en gitt varslings tid
- Lån med fast påslag (margin), hvor påslaget ligger fast i hele eller deler av lånets løpetid. Dette er først og fremst lån med fastrente, men det kan også være lån med en flytende rente.

Det er de førstnevnte lånene hvor det legges til grunn at lånerenten kan endres. De beregnede effektene tar utgangspunkt i en reduksjon på lån med flytende rente i Kommunalbanken for alle bankens kunder innenfor sektor 6500, kommuneforvaltningen¹, og med utgangspunkt i utlån på 165 milliarder kr. Det er tatt utgangspunkt i Kommunalbankens regnskap for 2024 og lagt til grunn at reduksjon i proveny gir en tilsvarende direkte effekt på Kommunalbankens resultat. Dette på sin side gir effekt i redusert utbytte og redusert

¹ dvs. kommuner, fylkeskommuner, kommunale og fylkeskommunale foretak og IKS

framtidig utlånskapasitet. Beregningene i tabellen nedenfor er basert på estimer og må anses som anslag.

(mrd. kr hvis ikke annet angitt)							
Prosent-sats	Endret proveny	Estimert nytt resultat e. skatt	Endring KBN resultat e. skatt	Nytt utbytte	Endring mot faktisk avsatt utbytte	Reduksjon i egenkapital KBN	Estimert endring i utlånskapasitet
0,25 %	413	1 139	-23 %	535	- 165	- 170	- 3 408
0,50 %	825	825	-44 %	388	- 312	- 337	- 6 731
0,75 %	1 238	512	-65 %	241	- 459	- 503	- 10 054
1 %	1 650	198	-87 %	93	- 607	- 669	- 13 377

Det gjøres spesielt oppmerksom på at effekten av tiltaket raskt får konsekvenser for framtidig utlånskapasitet og kapitaliseringen av bankens virksomhet, og hvor styret har en handlingsplikt overfor Finanstilsynet for å gjennomføre korrigerende tiltak. Det må for øvrig antas at lavere pris vil gi en større etterspørsel etter nye lån som raskt vil overgå Kommunalbankens utlånskapasitet, da større prisreduksjoner vil avvike fra hva andre aktører i markedet vil kunne tilby.

Spørsmål 5

Hva er provenyeffekten av å gjøre alle hurtigbåtruter i Norge gratis?

Svar

Spørsmålet er forelagt Samferdselsdepartementet, som har gitt følgende svar:

«Statens vegvesen leverte i 2023 et anslag på kostnader knyttet til at alle båtsamband likestilles med ferjesamband, dvs. at det innføres de samme ordninger for billettpriser for båter som det som er gjort for ferjer.

I anslaget over kostnader er det sett på inntektstapet ved å innføre 100 prosent prisreduksjon for båtruter til øyer og andre veiløse samfunn. Statens vegvesen beregnet inntektstapet til anslagsvis 145 mill. kroner, regnet om til 2025-kroner.

Det er i dette anslaget ikke tatt hensyn til etterspørselseffekter, og eventuelle merkostnader ved økte passasjertall. Å gi et bedre anslag for de totale kostnadene vil kreve en nærmere utredning.»

Med hilsen

Kjersti Stenseng